

Nr 78.

Ankom till Riksdagens kansli den 27 april 1910 kl. 4 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående revision af lagen om rätt till fiske.

(2:a A.)

I en inom Andra kammaren väckt, till jordbruksutskottets förberedande behandling hänvisad motion (n:o 129) hafva herrar *C. L. Olausson* och *C. Wallentin* föreslagit, att Riksdagen ville i underdånighet anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes göra en utredning om i hvad mån nu gällande lag om rätt till fiske skulle för västkustens vidkommande kunna ändras därhän, att den bättre tillgodosåge fiskarebefolkningens intressen och därjämte finge större klarhet i ordalydelsen, samt att Kungl. Maj:t täcktes framlägga det förslag till ändring af nämnda lag, hvartill en dylik utredning kunde gifva anledning.

Till stöd härför har anförts följande:

»Bland fiskarebefolkningen inom Göteborgs och Bohus län har under en följd af år rådt missnöje med nu gällande lag om rätt till fiske af den 27 juni 1896, och detta missnöje har på senaste tiden blifvit allt starkare. Fiskarena klaga öfver, att strandägarne alltmera börjat förbjuda dem att idka fiske invid stränderna. Därtill kommer, att nämnda lag i flera fall är affattad i sådana ordalag, att den ofta gifver anledning till olika tolkning, och däraf framkallas slitningar mellan fiskare och strandägare.

Undertecknade anse denna fråga vara af stor betydelse för fiskerinäringen på västkusten och vill därför till Riksdagen göra följande framställning.

Fiskerinäringen inom Göteborgs och Bohus län har på senare åren, tack vare statsmakternas välvilliga understöd, genomgått en storartad utveckling och torde nu kunna anses vara af ej ringa betydelse för

landet. Enligt senaste årsberättelsen lämnade fisket i detta län ett utbyte i första hand af 7,382,891 kronor. För att fiskerinäringen på västkusten till fromma för landet ytterligare skall tilltaga i omfång, är det af vikt att såvidt möjligt söka underlätta tillvaron för en stor befolkning, som har fiskareyrket till sitt enda eller åtminstone hufvudsakliga näringsfång. Man torde nämligen kunna påstå, att det är tack vare förekomsten af en gammal fiskarebefolkning, som fisket inom Göteborgs och Bohus län nu står så högt. Det är från den, som den stora företagsamheten på fiskets område kommer, och utan den skulle vi säkerligen nu ej haft vårt ganska betydande storsjöfiske. Fiskarebefolkningens alltid ytterst sträfsamma tillvaro skulle i ej obetydlig grad underlättas, om deras rätt till fiske utmed länets kuster och vid kronans skär och holmar blefve något mindre begränsad, än hvad den nu är. Af den ganska stora fiskarebefolkningen, som nu finns på västkusten, äger den allra största delen ej någon jord och är således fullständigt utan strandrätt. Då strandägarne, innehafvarne af kronans skär och holmar icke undantagna, som nämndt, på sista tiden alltmer börjat förbjuda fiskarena att fiska invid stränderna, blifva fiskarena utestängda från en del möjligheter att försörja sig, och denna olägenhet blir kännbarare, ju större fiskarebefolkningen blir. För den yngre och fullt arbetsdugliga fiskarebefolkningen betyder detta mindre, alldenstund den i regel idkar fiske till hafs och kan försörja sig därpå. Men för de äldre fiskarena, som lagt sina bästa krafter på det farliga och ansträngande fisket till hafs och som nu ej längre orka deltaga däri, skulle skärgårdsfisket vara en kärkommen förvärfskälla.

Redan i nu gällande lag om rätt till fiske förekommer en del undantagsbestämmelser för Göteborgs och Bohus samt Hallands län. Så är fångst af hafsfisk, som går till stränderna i stora stim, samt fiske med rörlig redskap och agntäkt inomskärs under vissa förutsättningar tillåten oberoende af strandrätten. Det kan därför ej sägas vara att slå in på en ny väg, om den rätt till fiske, som genom dessa stadganden är tillerkänd västkustens fiskarebefolkning, i någon mån utvidgades.

I öfriga europeiska länder, som gränsa till Atlanterhavet, finns i regel ej någon företrädesrätt för strandägarne till fiske i hafvet. Där sådan företrädesrätt finns, härstammar den ofta från gamla privilegier och är i hvarje fall att betrakta som undantag från allmän regel. Utmed Östersjöns kuster förekommer visserligen flerstädes dylik företrädesrätt, men där äro dock förhållandena ganska olika dem på vår västkust.

Följer man frågans historiska utveckling, skall man finna, att strandägarna vid västkusten tidigare ej haft någon företrädesrätt till fiske i hafvet, eller i hvarje fall att den varit mindre än nu. Som belysande härutinnan må anföras hvad högsta domstolen den 29 juni 1852 anført i frågan. Den yttrade nämligen då bland annat, att för närvarande vore »allt fiske i skärgårdarne mellan Öresund och norska gränsen fritt för hvarje svensk man, och strandägaren hade icke ens inom sitt hemmans ostridiga rå och rör uteslutande rätt till något slags fiske».

Beträffande den i början antydda oklarheten i ordalydelsen af 1896 års lag om rätt till fiske må framhållas, att där användas sådana uttryck som »af ålder», »rörlig redskap», »öppna hafsstranden» utan att det angifves, hvad därmed menas, och häraf uppstå svårigheter vid lagens tillämpning. Redan af denna anledning synes nämnda lag tarfva en omarbetning.»

I motionen framställes den anmärkningen mot gällande lag om rätt till fiske, att densamma skulle vara i flera fall affattad i sådana ordalag, att den blifvit föremål för olika tolkning. Det stadgande, som särskildt skulle lida af obestämdhet, är det i § 3 mom. 3 förekommande: »Där vid öppna hafsstranden och utom skären samt i Göteborgs och Bohus samt Hallands län jämväl inomskärs de fiskande af ålder oklandradt med rörlig redskap utöfvat fiske eller agntäkt vid annans strand annorledes än i denna lag är medgifvet, vare de vid sådan rätt bibehållna.» I anledning af detta stadgande lära sålunda, enligt hvad utskottet inhämtat, i fall, då det varit ostridigt, att af ålder endast fiskande från en viss ort oklandradt utöfvat fiske med ett visst slags rörlig redskap vid annans strand, tvistigheter uppstått däraf att vederbörande strandägare sökt göra gällande, att fisket endast finge bedrivas med detta slag af rörlig redskap och att fiskande från andra orter icke skulle vara berättigade att ens med sådan redskap fiska vid stranden. Jämväl i fråga om hvad som vore att förstå med uttrycken »öppna hafsstranden», »utom skären», »inomskärs» och »rörlig redskap» lära, såsom motionärerna ock påpekat, olika meningar råda.

Utskottet.

Nämnda stadgande i § 3 återfinnes icke i 1852 års fiskeristadga, utan tillkom först i 1896 års lag om rätt till fiske. I många delar af landet särskildt på västkusten hade nämligen fiskeristadgans bestämmelser om enskild strandägarerätt vid fiske icke tillämpats, utan vid sidan af den skrifna lagen den uppfattningen sedvanemässigt gjort sig gällande,

att fisket vore mer eller mindre fritt för allmänheten. Då dessa sedvanor vore af alltför stor vikt för fiskarebefolkningen, ansågos de icke kunna vid fiskeristadgans revision lämnas obeaktade. I det förslag till lag om rätt till fiske, som Kungl. Maj:t på grundvalen af ett utaf särskilda kommittéerade år 1894 afgifvet betänkande förelade 1896 års Riksdag, intogs fördenskull en bestämmelse af följande lydelse: »Där å viss ort de fiskande af ålder oklandradt utöfvat fiske eller agntäkt vid annans strand annorledes än i denna lag är medgifvet, vare de vid sådan rätt bibehållne.»

Vid ärendets behandling vid nämnda Riksdag gjordes gällande, att man måste såvidt möjligt undvika rubbningar uti strandägarnes rätt till fiske och att det därför vore olämpligt, att i ett allmänt stadgande för hela riket upphöja till lag den skiftande och olikartade lokala sedvanerätten i fråga om fiskes utöfvande. Men det ansågs likväl önskvärdt att genom lagstiftning lämna skydd åt den fiskarebefolkning, som för utöfvande af sin näring icke hade någon rätt, allenast sed att lita sig till, i hvilket afseende förhållandena på västkusten syntes vara förtjänta af synnerligt beaktande. Stadgandet inskränktes också af Riksdagen till ofvannämnda i § 3 mom. 3 af gällande lag influtna bestämmelse. Från det af Kungl. Maj:t föreslagna stadgandet undantogs alltså först och främst sötvattensfisket, vidare inomskärsfisket i andra län än Göteborgs och Bohus samt Hallands län äfvensom allt fiske med fast redskap. Sålunda begränsadt, ansågs stadgandet vara till fyllest för att tillgodose de anspråk på fiskerätt, särskildt västkustens fiskarebefolkning sedan gammalt trott sig äga.

I lagberedningens förslag till ny jordabalk, 2 kap. om ägo gränser, finnes en bestämmelse införd, att »vid öppna hafsstranden och utom skären sträcker sig strandägares område i vattnet etthundraåttio meter från det ställe invid stranden, där stadigt djup af två meter vidtager». Vid motiveringen häraf erinrar lagberedningen till en början om — jämte äldre bestämmelser angående strandägares fiskerätt — stadgandet i 2 § af lagen den 27 juni 1896 om rätt till fiske, att »saltsjöfisket inomskärs tillhör, där ej annorledes i denna lag stadgas, dem, som äga stränder och holmar omkring fiskevattnet. Vid öppna hafsstranden samt utom skären omfattar, där ej annorledes är lagligen bestämdt, strandägarens enskilda fiskerätt allt det vatten, som finnes till och med etthundraåttio meter från det ställe invid stranden, där stadigt djup af två meter vidtager». Därefter framhåller beredningen, hurusom nämnda stadgande visserligen icke afsåge annat än fiske, hvilket också vore helt

naturligt, då ju lagen afsåge allenast rätten till fiske. Men då den rätt, som i sådant hänseende tillkomme strandägaren, måste anses hvila på hans rätt till själfva vattenområdet, syntes det berättigadt att vid bestämmandet af sist sagda rätt utgå från antagandet, att denna i regel vore på enahanda sätt begränsad som fiskerätten, och därför i jordabalken upptaga en däremot svarande bestämmelse. Vid öppna hafsstränder och utom skären skulle alltså gränsen för det enskilda vattenområdet utgöras af en linje, som låge etthundraåttio meter från det ställe invid stranden, där stadigt djup af två meter vidtoge. Inom skären åter skulle hela vattenområdet utan afseende å dess utsträckning vara enskildt.

Genom att sålunda härleda rätt till fiske från rätten till själfva vattenområdet samt affatta bestämmelse om sistnämnda rätt i enlighet med gällande stadgande om fiskerätten synes lagberedningen hafva i fråga om strandägarers rätt till fiske anslutit sig till den uppfattning i frågan, hvaråt 1896 års Riksdag, såsom förut sagts, gaf uttryck i gällande fiskelag.

Emellertid har lagberedningen, ehuru i annat sammanhang, nämligen i fråga om strandägarerättens begränsning i vissa större insjöar, gjort ett uttalande, som tyder på, att lagberedningen förutsätter, att fiskerilagstiftningen måste underkastas en revision i samband med omarbetningen af jordabalken. Då det alltså torde kunna antagas, att Riksdagen snart får sig af Kungl. Maj:t förelagdt förslag till ny sådan lagstiftning, därvid Riksdagen lärer få tillfälle att pröfva, på hvad sätt västkustens fiskarebefolkning och dess näringsfång skall kunna tillgodoses, och då vidare, enligt hvad utskottet har sig bekant, fiskarebefolkningen andragit sin sak hos Kungl. Maj:t med begäran, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga åtgärder för att söka förbättra dess existensmöjligheter, får utskottet hemställa,

att ifrågavarande motion icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 26 april 1910.

På jordbruksutskottets vägnar:

THEODOR ODELBERG.

Det skulle här antecknas, att herrar *P. Paulson* och *H. Andersson* icke närvarit vid ärendets behandling och herr *D. Persson* icke vid dess slutbehandling inom utskottet.
